

Smolné sestry

Základem pochodně neboli fagule je rovná větev, dlouhá přibližně půldruhého metru, asi o tloušťce ženského zápěstí. Je třeba dohlédnout, aby její dřevo bylo ještě živé a pružné, protože suchá větev nemůže ustát žár zapálené pryskyřice a snadno se vznítí ještě předtím, než ji člověk stihne donést ke slavnostnímu ohništi. Na její konec přijde v několika vrstvách stoh chrastí, pevně utažený prošlými obvazy z lékárníčky. Čím lépe se zamezí přístupu kyslíku, tím déle vydrží fagule hořet, a proto je třeba naměstnat vzpouzející se větévky co nejtěsněji k sobě. Obvazy se natírají smůlou nasbíranou z uplakaných stromů. Ta se musí, čerstvě roztavená, špachtlí mazat a chrastím překládat co nejrychleji, jinak hrozí, že opět ztuhne. Ten, kdo se nechce popálit, ví, že má na horkou vrstvičku smůly přitisknout chrastí o něco více a po chvilce nechat nepřilepené zbytky opadat. Pryskyřici stačí ohřívát postupně, pro více než dvě nebo tři plechovky se u ohně stejně dobré místo nenajde. Spustí-li z nich člověk oči i při práci s fagulí, může se mu stát, že plameny šlehnu příliš blízko k bublající smůle. V takovém případě je nutno se nezdráhat, párem klacků vylovit hořící plechovku ohni ze spárů, ve spěchu ji nepřevrhnout a silným dechem sfouknout plamen dřívě, než se její dlouze a těžko sbíraný obsah seškváří u dna. Na závěr je obvaz zakryt obalem z jehličí, a drží-li i v tuto chvíli ještě všechno při sobě, je fagule hotova.

To všechno už dnes vím. Avšak onoho červencového rána, kdy zodpovědnost za čtyři pochodně poprvé spočinula na mých bedrech, jsem kolem zasmolených plechovek našlapovala ještě velmi nejistě. Nutno podotknout, že mě v boji s chorobným strachem ze selhání nijak nepodpořilo, když mi v nesnázích odmítala poradit J., jež byla ze všech lidí široko daleko jediná, kdo v se ohnivcecké práci vyznal. Zasněžila mne do ní loni, načež mě svou poslední fagulí pasovala do své dlouholeté funkce; letos mě však hodila do vody a nechala plavat. A já jsem trnula strachy, že zvolím větev příliš krátkou, dlouhou, tlustou nebo tenkou; zdráhala jsem se prohlásit, že už je naplněných plechovek dost, aby jich nakonec nebylo málo; hrozila jsem se okamžiku, kdy se vroucí smůla poprvé dotkne bílého obvazu a uzavře všechny cesty zpět. „Na to přijdeš“ - při těchto slovech (jediných, jež se mi od J. dostalo), ve mně vřela krev. Má z mého klopýtání kratochvíli, jakou mívají rodiče, když s úsměvem sledují první krůčky a pády svého batolete? Je to snad výsměch? Výsada staršího, jenž si konečně smí vychutnat, že něco zná a umí lépe? Jistěže ne. Jenže to už tak v životě bývá, že mnohé věci uvidíme až ve zpětném zrcátku, a se mnou tomu bylo nejinak. Dnes už rozumím tomu, že kdyby J. prstem ukázala na tu nejlepší větev, kdyby mi prozradila osvědčený počet plechovek, kdyby i jenom kývla na znamení, že vše je tak, jak má být... co by bylo z mé práce? Nic víc než dřina, dřina podle návodu, jenž ztratil duši a kdo ví, zda ho ještě zítra budu znát. Čí pak by to vlastně byly fagule? Komu by patřila hrdost ve chvíli, kdy dávají vzplanout slibovému ohni? Korunu nelze předat bez žezla, pochopila moudrá starší sestra a odmítla mi pomoci. Ona sama by nikdy nebyla byla dobrou královnou ohnivců, nebýt víry, kterou měla v sebe a svůj úsudek. Po dobu, co budu panovat, se bez té víry neobejdu ani já. Díky J. mi ji naštěstí od těch červencových dnů už nikdo nevezme. Ty fagule jsou moje. Ne pro ten pot, krev a slzy, které jsem na nich nechala, nýbrž pro tu hlavu, která vymyslela jak, a ta ústa, jež se to odhodlala vyslovit. Zažila jsem svobodu, tak jako pták, který jednou vylétá z rodného hnízda a spolehnout se může už jen na sílu vlastních křídel. A řekněte, kdo by nestál o jednu či dvě ranky navíc, může-li létat?

Včera jsme byly lovit pryskyřici, což mi mozoly a puchýře na dlaních neopomíjejí připomínat ostrou, palčivou bolestí. (Záměrně užívám slova lov, neboť její hledání se obvykle vskutku podobá honu na divou zvěř: vrháme se dychtivě na každíčkou zlatou kapku, která se jen na kůře zaleskne, a ztvrdlé kousky z ní vyškrabáváme obyčejnými klacíky v zápase, jenž by těžko mohl být zuřivější. A když je pak všechna pryskyřice vydolována a další smolné stromy v nedohlednu, bloudíme lesem po způsobu psa, jenž ztratil stopu a teď se marně snaží zvěřit svou další oběť.) S každou

otřenou kapkou potu se mi do vlasů lepí trochu smůly, kterou z nich budu ještě nejméně týden poté pečlivě vyčesávat. Její pálení na stehnech, mezi kterými tisknu stahovanou větev, už ani necítím. V tu chvíli mi v ohništi začíná hořet zase další plechovka, pro samý čoud ji ale sotva vidím. Vylovím ji sice, potom už mě ale mé oči, pálicí jako čert, zaměstnají natolik, že zapomenou poslouchat básničku, kterou mi jedno ze čtyř mně svěřených dětí dnes asi po dvacáté recituje.

Proč tolik slz, proč tolik bolesti? Nejen pro tu svobodu, nejen pro ten let.

Nejmladší je na svém prvním táboře, a tak zatím nechápe nádheru toho, co se kolem ní chystá, ani netuší nic o cti, již se jí jako nováčkovi-ohnivci dostalo. Smůly nasbírání tak málo, že jí sotva pokryje dno plechovky. Těžký konec hotové pochodně ji div že nepřeváží. A až zítra s planoucí pochodní v ruce spustí své “Já, sestry, přicházím z Východu...”, její tenký hlásek k protější straně ohniště ani nedolehne. Zdalipak by nešlo vybrat dívku starší? O kolik snazší by byla práce s ní? Tato otázka vytane na mysli pouze tomu, kdo odpověď sám nezažil. My ostatní si tiše, v duchu, připomeneme čas, kdy jsme my samy vykročily v čele čtyř ohnivců směrem k připravené pagodě a celý svět se zhustil v tuto cestu, na jejímž konci stál jediný cíl: zapálit společný oheň. Bylo nám pouhých sedm, ale i tehdy jsou rozuměly tomu, že bez nás by nikdy hořet nemohl. Přijetí, to zažívá ta nejmladší z nás: cizinci se stávají její rodinou a oddíl jejím domovem, tak jako ptáčeti bude domovem svět, který právě spatřilo skrz proraženou skořápku. *Co ze mě asi vyrostete?*

Když už se mi při škrtání láme pátá zápalka, bere nejstarší chápavě krabičku do ruky za mě a hromádku klacků zapaluje sama. Jindy zase vytuší, že bych nepohrdla plecháčkem osvěžující vody, a ví, kde má hledat lékárníčku – zkrátka a dobře je vždy k ruce, i když být nemusí, a kdykoliv se naskytne příležitost přiložit nějak ruku k dílu, v očích se jí zaleskne radost a snad i údiv z toho, co sama pozná a dokáže. Zdá se, že fagulářskou proceduru, jež je jí záležitostí již důvěrně známou, obohatila letos v očích mé nejstarší zbrusu nová myšlenka, dávající oživnout kulisám příběhu, do kterého bylo až do loňského léta vidět pouze z hledišť. Ukázalo se, že i v kulisách přebývají duše, ba že se bez nich nedá hrát, a jednou z těch duší že je ona sama: ve třinácti divák, posluchač, čtenář, ve čtrnácti už režisér, dirigent, vypravěč. Kdo jsem já, že mé ruce dokáží přispět a pomoci, kdo jsem já, že mohu pohnout ozubenými koly dějin? – napadne ji, až spatří při nejbližší příležitosti svůj hrdý úsměv v zrcadle vodní hladiny. Nyní bude odpovědi – sobě samé – zase o krok blíže, tak jako pták, jenž stvrzuje svou dospělost a jedinečnost pestrobarevným peřím. *Kam mě ta křídla jednou ponesou?*

Kruh třiceti sester čeká ve tmě a tichosti. K jeho středu vede úzká pěšina, lemovaná něžným světlem svíček, na níž teď vstoupila čtveřice dívek, v ruce plamen, v srdci poslání. Tou cestou už ale půjdou samy, já je dále nedoprovodím: nadešla chvíle, kdy všechno, co dostaly ode mne a já zas od J., odevzdají ty čtyři oddílu a jeho ohni. Není to dlouhý rituál, do jeho stručného *ted' a tady* je však napěchovaná pravda mnohem trvalejší: že si v oddíle dáváme ony dary pořád a všechny navzájem, generace generaci, sestra sestře, den co den, kam až paměť sahá a snad navěky. Stejně jako napřesrok a loni, prosytí se i letos s vyšlehnutím prvních plamenů vzduch zpěvem a vůní pryskyřice, a oči kruhu se upřou na těch několik tváří, jež se chystají složit svůj skautský slib. Stejný obraz lze koncem července na některé z českých luk spatřit již mnoho let – neměnný, a přece tak plný pohybu a změny. Dostatečně dlouhý pohled totiž prozradí, že nezáleží na tom, kdo právě vylétá za svobodou a kdo si teprve čechrá peří, kdo se narodil do nové rodiny a kdo jí předává svou moudrost, a že nezáleží dokonce ani na těch třiceti v kruhu. Zkušenost zůstává a patří všem, kdo do něj vstupují, vyrůstají s ním a jednou odcházejí.